EURÓPSKY PARLAMENT

2004 *2009*

Dokument na schôdzu

A6-0070/2008

10.3.2008

SPRÁVA

o prínose dobrovoľníckej práce pre hospodársku a sociálnu súdržnosť
(2007/2149(INI))

Výbor pre regionálny rozvoj

Spravodajca: Marian Harkin

PR_INI

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU .... **Error! Bookmark not defined.**

DÔVODOVÁ SPRÁVA ..... **Error! Bookmark not defined.**

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE ..... **Error! Bookmark not defined.**

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o prínose dobrovoľníckej práce pre hospodársku a sociálnu súdržnosť (2007/2149(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na štvrtú správu o hospodárskej a sociálnej súdržnosti (KOM(2007)0273),

– so zreteľom na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1904/2006/ES z 12. decembra 2006, ktorým sa na obdobie rokov 2007 – 2013 ustanovuje program Európa pre občanov na podporu aktívneho európskeho občianstva[1],

– so zreteľom na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1719/2006/ES z 15. novembra 2006, ktorým sa ustanovuje program Mládež v akcii na obdobie 2007 – 2013[2],

– so zreteľom na rozhodnutie Rady č. 2006/144/ES z 20. februára 2006 o strategických usmerneniach Spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka (programové obdobie 2007 – 2013)[3],

– so zreteľom na rozhodnutie Rady 2006/702/ES zo 6. októbra 2006 o strategických usmerneniach Spoločenstva o súdržnosti[4],

– so zreteľom na uznesenie 2006/C 297/02 Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o plnení spoločných cieľov v oblasti účasti a informovanosti mladých ľudí na účely podpory ich aktívneho európskeho občianstva[5],

– so zreteľom na oznámenie Komisie s názvom Podpora plnohodnotnej účasti mladých ľudí na vzdelávaní, zamestnanosti a dianí v spoločnosti (KOM(2007)0498),

– so zreteľom na oznámenie Komisie s názvom Demografická budúcnosť Európy – pretvorme výzvu na príležitosť (KOM(2006)0571),

– so zreteľom na odporúčanie 2001/613/ES Európskeho parlamentu a Rady z 10. júla 2001 týkajúce sa mobility študentov, osôb zvyšujúcich si kvalifikáciu, dobrovoľníkov, učiteľov a inštruktorov v Spoločenstve[6],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 13. marca 2007 o podnikovej sociálnej zodpovednosti: nové partnerstvo[7],

– so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov o prínose dobrovoľníckej práce k hospodárskej a sociálnej súdržnosti (CdR 254/2007),

---

[1] Ú. v. EÚ L 378, 27.12.2006, s. 32.
[2] Ú. v. EÚ L 327, 24.11.2006, s. 30.
[3] Ú. v. EÚ L 55, 25.2.2006, s. 20.
[4] Ú. v. EÚ L 291, 21.10.2006, s. 11.
[5] Ú. v. EÚ C 297, 7.12.2006, s. 6.
[6] Ú. v. ES L 215, 9.8.2001, s. 30.
[7] Ú. v. EÚ C 301 E, 13.12.2007, s. 45.

– so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Dobrovoľná činnosť, jej úloha v európskej spoločnosti a jej vplyv“ (2006/C 325/13)[1],

– so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov k úlohe dobrovoľníckych organizácií – prínos pre európsku spoločnosť (98/C 180/10)[2],

– so zreteľom na články 158 a 159 Zmluvy o ES,

– so zreteľom na článok 45 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre regionálny rozvoj (A6-0070/2008),

A. keďže podľa spoľahlivých odhadov vykonáva dobrovoľnícku prácu viac ako 100 miliónov občanov EÚ[3],

B. keďže podľa prvých zistení bezprostredne po realizácii príručky OSN o neziskových inštitúciách predstavuje hospodársky prínos neziskových inštitúcií v priemere 5 % HDP, pričom aj mierny odhad času venovaného dobrovoľníckej práci predstavuje viac ako štvrtinu tejto hodnoty[4],

C. keďže dobrovoľnícka činnosť je významnou hnacou silou rozvoja občianskej spoločnosti a posilňovania solidarity ako jednej z kľúčových hodnôt EÚ, ako aj nevyhnutnou súčasťou pri podpore programov na rozvoj spoločenstiev, najmä v tých členských štátoch, ktoré práve prekonali prechodné obdobie po páde komunizmu,

D. keďže nedávna štúdia organizácií zahŕňajúcich dobrovoľníkov v celej Európe ukázala vysokú mieru pridanej hodnoty: za každé euro, ktoré organizácie vydali na podporu dobrovoľníkov, sa im vrátilo v priemere 3 až 8 EUR[5],

E. keďže je potrebné plne si uvedomiť nesmierne dôležitý prínos dobrovoľníckej práce pre tvorbu sociálneho kapitálu,

F. keďže udržateľné financovanie, najmä financovanie na administratívne účely, má zásadný význam pre dobrovoľnícke organizácie a všeobecne pre dobrovoľnícku prácu,

G. keďže z nedávnej správy Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok vyplýva, že sociálny kapitál je kľúčovým prvkom v úsilí o rozvíjanie politík na podporu vidieckeho hospodárskeho rozvoja[6],

H. keďže ústredným bodom nedávnej štúdie o úspešnom mestskom programe v Aarhuse je

---

[1] Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006, s. 46
[2] Ú. v. ES C 180, 11.6.1998, s. 57.
[3] Správa prieskumu Eurobarometer s názvom „Social Reality Stocktaking“, február 2007.
[4] Správa s názvom „Measuring Civil Society and Volunteering“ (Hodnotenie občianskej spoločnosti a dobrovoľníckej činnosti), ktorú uverejnila John Hopkins University, september 2007, www.jhu.edu/ccss.
[5] „Volunteering Works“ (Dobrovoľnícka práca), Institute for volunteering research and volunteering, Anglicko, september 2007.
[6] Pozri Mandl, I., Oberholzner, T., & Dörflinger, C.: European Foundation for Living and Working Conditions (Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok). http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2007/18/en/1/ef0718en.pdf

skutočnosť, že pre úspešnú realizáciu programu mali kľúčový význam miestni občania a úsilie dobrovoľníkov,

I. keďže dobrovoľnícka práca sa nevyznačuje len merateľnou hospodárskou hodnotou, ale takisto môže viesť k výrazným úsporám v oblasti verejných služieb; keďže v tejto súvislosti je dôležité zabezpečiť, aby dobrovoľnícka činnosť bola doplnkom verejných služieb, a nie ich náhradou,

J. keďže dobrovoľnícka práca je prínosom pre osobnostný a sociálny rozvoj dobrovoľníka a má pozitívny dosah v rámci spoločenstva, a to napríklad na medziľudské vzťahy,

K. keďže dobrovoľníci zohrávajú dôležitú úlohu pri plnení cieľa lisabonskej stratégie, ktorým je sociálno-ekonomická súdržnosť, a to tým, že sa podieľajú na finančnom začleňovaní, napríklad zakladaním regulovaných úverových združení a neziskových finančných družstiev, ktoré vedú a spravujú dobrovoľníci,

L. keďže podniková sociálna zodpovednosť spoločností je jednak významným hnacím motorom obchodu a zároveň predstavuje základný prvok európskeho sociálneho modelu,

M. keďže dobrovoľnícka práca a udržateľný rozvoj spolu súvisia,

N. keďže medzi organizáciami zahŕňajúcimi dobrovoľníkov je dôležité presadzovať a podporovať najlepšie postupy riadenia dobrovoľníckej činnosti,

O. keďže dobrovoľnícka činnosť vedie k priamemu zapájaniu občanov do miestneho rozvoja a môže tak zohrávať významnú úlohu pri podpore občianskej spoločnosti a demokracie,

P. keďže v uvedenom uznesení Rady o aktívnom občianstve Rada vyzýva na výraznejšiu účasť mladých ľudí na občianskom živote, v účastníckych štruktúrach a na dobrovoľníckej práci,

Q. keďže v dôsledku demografických zmien v Európe možno v súčasnosti konštatovať vysoký počet starších potenciálnych dobrovoľníkov,

R. keďže dobrovoľnícka práca môže pozitívne vplývať na ľudské zdravie[1]; keďže z tohto pozitívneho vplyvu na zdravie môžu profitovať všetky vekové kategórie a môže pomáhať pri predchádzaní telesných a duševných chorôb,

S. keďže dobrovoľnícka práca má svoje miesto v rámci posilňovania miestnych iniciatív rozvoja a podpory úspešného vykonávania množstva iniciatív financovaných Spoločenstvom, napríklad programov LEADER, INTERREG a PEACE,

1. vyzýva členské štáty a regionálne a miestne orgány, aby uznali hodnotu dobrovoľníckej práce pri podpore sociálnej a hospodárskej súdržnosti; okrem toho ich vyzýva na partnerskú spoluprácu s dobrovoľníckymi organizáciami a uskutočňovanie užitočných konzultácií s dobrovoľníckym sektorom s cieľom rozvíjať plány a stratégie na uznanie, ohodnotenie, podporu, uľahčenie a podnecovanie dobrovoľníckej práce; takisto naliehavo

[1] Pozri „The Health Benefits of Volunteering - A Review of Recent Research“ (Výhody dobrovoľníckej práce z hľadiska zdravia – hodnotenie nedávneho výskumu) (Corporation for National and Community Service, 2007).

vyzýva členské štáty, aby vytvorili stabilný a inštitucionálny rámec na účasť mimovládnych organizácií na verejných diskusiách;

2. vyzýva príslušných odborníkov Komisie, aby jasnejšie rozlišovali medzi dobrovoľníckymi a mimovládnymi organizáciami, ktorých činnosť nie je organizovaná na rovnakom dobrovoľníckom základe, a žiada o komplexný celoeurópsky prieskum povahy, úrovne a vnútorných mechanizmov sociálnej účasti vrátane dobrovoľníckej účasti a financovania tohto cieľa;

3. vyzýva členské štáty a regionálne a miestne orgány, aby sa skutočne snažili umožniť dobrovoľníckym organizáciám prístup k dostatočným a udržateľným finančným prostriedkom, či už na administratívne účely alebo projekty, bez nadmerného vypisovania formulárov, formalít a byrokracie, a zároveň zachovať nevyhnutnú kontrolu využívania verejných financií;

4. naliehavo vyzýva členské štáty a regionálne a miestne orgány, aby v záujme zabezpečenia rýchlej reakcie na prírodné katastrofy a nehody podporovali zriaďovanie dobrovoľníckych pohotovostných služieb v každej lokalite;

5. upriamuje pozornosť Komisie na skutočnosť, že zásada partnerstva, zakotvená v strategických usmerneniach Komisie pre rozvoj vidieka (programové obdobie 2007 až 2013) a strategických usmerneniach Komisie pre súdržnosť, sa nie vždy dodržiava na vnútroštátnej úrovni[1], a preto dôrazne vyzýva Komisiu, aby prijala náležité administratívne a inštitucionálne opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby sa jej politiky, postupy a protokoly počas konzultácií a rokovaní o štrukturálnych fondoch a následných operácií skutočne dodržiavali a presadzovali;

6. odporúča, aby všetky členské štáty predkladali pravidelné satelitné účty neziskových inštitúcií, a žiada, aby sa do týchto účtov zahrnula aj dobrovoľnícka práca a tvorcovia politiky tak mohli pri vypracúvaní politík zohľadniť neziskové inštitúcie; vyzýva Komisiu, aby posúdila, ako by sa mohla dobrovoľnícka práca začleniť ako osobitná kategória do štatistických záznamov Eurostatu;

7. rozhodne podporuje názor, že dobrovoľníctvo a dobrovoľnícka činnosť by nemali nahrádzať platenú prácu;

8. vyzýva Komisiu, aby svoje úsilie smerovala k zavedeniu systému pre všetky fondy Spoločenstva, pričom dobrovoľnícku činnosť možno uznávať ako prínos k spolufinancovaniu projektov, a aby vytvorila mechanizmy, ktorými by bolo možné dobrovoľnícku prácu primerane ohodnotiť; víta úsilie niektorých generálnych riaditeľstiev Komisie o prijatie pružnejšieho prístupu k akceptácii dobrovoľníckej činnosti ako prostriedku zodpovedajúceho financovaniu Spoločenstva v spoločne financovaných projektoch;

9. vyzýva Komisiu, aby pre rastúce množstvo mimoriadne skúsených starších občanov ochotných venovať sa dobrovoľníckej práci podporovala možnosti pre starších

[1] Pozri „Civil Society as a Partner in European Union Structural Funds“ (Občianska spoločnosť ako partner v rámci štrukturálnych fondov Európskej únie). European Citizen Action Service, november 2004.

dobrovoľníkov a vypracovala program Seniori v akcii, ktorý by bol súbežným a doplnkovým programom k spomínanému programu Mládež v akcii, a navyše aby podporovala osobitné programy pre medzigeneračnú dobrovoľnícku prácu a pre inštruktáže;

10. nabáda členské štáty, aby podporovali a uľahčovali dobrovoľnícku činnosť vo všetkých spoločenstvách, a to skutočných aj virtuálnych, napríklad dobrovoľníctvo v rodine, okrajových skupinách alebo skupinách, pre ktoré dobrovoľnícka činnosť nie je až tak typická, a aby zdôrazňovali veľký význam organizovania dobrovoľníckej práce s cieľom zabezpečiť, aby bola zlučiteľná s rodinným a profesionálnym životom;

11. nabáda spoločnosti a ďalšie subjekty v súkromnom sektore, aby ako súčasť svojej podnikovej stratégie sociálnej zodpovednosti finančne podporovali iniciatívy na propagáciu a posilňovanie dobrovoľníckej práce, a naliehavo vyzýva členské štáty, aby v súvislosti s dobrovoľníckou prácou v podnikoch poskytovali súkromnému sektoru stimuly na financovanie a podporu dobrovoľníckeho sektora, a teda prispievali k zabezpečeniu prenosu podnikových postupov a know-how zo súkromného do verejného sektora a takisto aby zlepšili kvalitu života na miestnej úrovni tým, že budú vyzývať na svojpomoc pri riešení miestnych problémov;

12. vyzýva Komisiu, aby zvýšila uznanie dobrovoľníckej práce ako primeranej činnosti na nadobudnutie schopností a zručností prostredníctvom „pasu mládeže“ (Youthpass) s prepojením na Europass a zároveň aby zabezpečila, že dobrovoľnícka práca sa nebude považovať za alternatívu k formálnej odbornej príprave, ale za jej doplnenie; okrem toho vyzýva na prijatie vnútroštátnych a miestnych opatrení na zvýšenie mobility dobrovoľníkov;

13. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby preskúmali odloženie prijatia navrhovanej európskej charty dobrovoľníkov, v ktorej by sa mala vymedziť úloha dobrovoľníckych organizácií a mali by sa stanoviť ich práva a povinnosti; odporúča, aby sa v každoročných vzájomných hodnoteniach (peer-reviews) posúdila dobrovoľnícka práca vykonávaná členskými štátmi a v rámci konkrétnych odvetví a organizácií;

14. odporúča Komisii a členským štátom, aby vytvorili európsku databázu so základnými údajmi o dobrovoľníckych organizáciách, ako aj s podrobnými informáciami o najlepších postupoch, ktoré by priniesli užitočné usmernenia na zdokonalenie systémov dobrovoľníckej činnosti;

15. vyzýva príslušné orgány, aby zabezpečili, že dobrovoľníci budú v rámci svojej dobrovoľníckej činnosti primerane krytí úrazovým poistením a poistením osobnej zodpovednosti a že kryté budú aj akékoľvek schválené výdavky dobrovoľníkov súvisiace s ich dobrovoľníckou činnosťou;

16. vyzýva Komisiu, členské štáty a regionálne a miestne orgány, aby propagovali dobrovoľníctvo prostredníctvom vzdelávania na všetkých stupňoch, a to tým, že vytvoria príležitosti na dobrovoľnícku činnosť na ranom stupni vzdelávacieho systému tak, aby sa vnímala ako bežný prínos k životu spoločenstva, aby naďalej podporovali tieto aktivity aj v prípade starších študentov, aby napomáhali učenie sa službou iným (tzv. service learning), pri ktorom študenti pracujú v partnerstve s dobrovoľníckymi skupinami alebo

skupinami určitého spoločenstva v rámci svojej diplomovej práce alebo štúdia na získanie určitej kvalifikácie, aby vyzývali na vytváranie väzieb medzi dobrovoľníckym sektorom a sektorom vzdelávania na všetkých úrovniach, aby propagovali dobrovoľnícku činnosť a aby uznávali učenie v rámci dobrovoľníckej činnosti ako súčasť celoživotného vzdelávania;

17. vyzýva Komisiu, aby preskúmala vytvorenie právneho základu v práve Spoločenstva na oslobodenie dobrovoľníckych organizácií od DPH z nákupov určených na plnenie ich cieľa a na oslobodenie darcov od dane z darov na účely dobrovoľníckej práce;

18. vyzýva členské štáty, aby pri dodržiavaní zásady subsidiarity vytvorili udržateľnú infraštruktúru pre dobrovoľnícku prácu, ktorá riešila otázky, ako je základné financovanie dobrovoľníckych organizácií;

19. odporúča, aby sa rok 2011 vyhlásil za Európsky rok dobrovoľníckej práce;

20. uznáva rozmanitosť dobrovoľníckych činností v členských štátoch, ale nabáda členské štáty a regionálne a miestne orgány, aby sa podľa možnosti vzájomne obohacovali prostredníctvom výmeny najlepších postupov;

21. vyzýva Komisiu, aby zaviedla podporné programy s cieľom vytvoriť účinnejšie systémy spolupráce a budovania sietí medzi dobrovoľníckymi organizáciami a aby posilňovala programy medzinárodnej dobrovoľníckej výmeny, ktoré by v niektorých prípadoch mohli prispieť k dosiahnutiu rozvojových cieľov milénia; osobitne vyzýva na vytvorenie programov na podporu oživenia dobrovoľníckych aktivít v členských štátoch, v ktorých sa dobrovoľnícka činnosť spojila s opatreniami záväzného charakteru;

22. odporúča podporovať cezhraničné dobrovoľnícke projekty;

23. vyzýva Komisiu, aby mala porozumenie pre situáciu dobrovoľníkov vo všetkých oblastiach politiky a zákonodarstva;

24. vyzýva príslušné miestne a regionálne zainteresované strany, dobrovoľnícke organizácie a médiá, aby občanom poskytovali náležité informácie o možnostiach dobrovoľníckej práce spolu s primeranou odbornou prípravou a osobitným dôrazom na zraniteľné skupiny spoločnosti a skupiny vytláčané na okraj spoločnosti a potreby vzdialených a nedostupných regiónov;

25. naliehavo vyzýva Komisiu, aby okrem Plánu D pre demokraciu, dialóg a diskusiu zaviedla aj Plán V pre ocenenie, uznanie a zviditeľnenie dobrovoľníkov (Valuing, Validating and ensuring the Visibility of Volunteers);

26. žiada Komisiu o preskúmanie jej vízovej politiky voči účastníkom z tretích krajín v rámci uznaných dobrovoľníckych programov EÚ s cieľom zaviesť voľnejší vízový režim najmä voči dobrovoľníkom z krajín susediacich s EÚ;

27. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, Výboru regiónov a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Úvod

Dobrovoľnícka činnosť je pre spoločnosť neoceniteľným prínosom. Účasť na dobrovoľníckych činnostiach je konkrétnym vyjadrením participačnej demokracie a medzi dobrovoľníckou prácou a aktívnym občianstvom je silné vzájomné prepojenie.

Väčšina dobrovoľníckych činností sa realizuje na miestnej alebo regionálnej úrovni, pričom partnerstvo je kľúčovým nástrojom zabezpečenia zmysluplnej účasti dobrovoľníckych skupín. Spolupôsobenie, ktoré je plodom skutočného partnerstva, pridáva všetkým výsledkom reálnu hodnotu. Zásada partnerstva je veľmi jasne vyjadrená v nariadení, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o EFRR, ESF a Kohéznom fonde[1].

Na miestnej/regionálnej úrovni dobrovoľnícka činnosť napomáha účasť miestnych činiteľov a posilňuje tak ich postavenie prostredníctvom ich zapájania do činnosti a aktívneho konania. Toto posilnenie postavenia zvyšuje sebavedomie a motiváciu a v regionálnom kontexte môže významnou mierou prispieť k budovaniu regionálnej identity.

Na vnútroštátnej úrovni môže toto posilňovanie postavenia posúvať vzťah medzi občanom a štátom zo situácie klient – ochranca do situácie, v ktorej musia občania prostredníctvom kolektívneho konania zmysluplne a pozitívne prispievať k životu Spoločenstva. Treba podotknúť, že takéto výsledky sa síce vo všeobecnosti vnímajú pozitívne, úradní činitelia ich však nie vždy vítajú. Dôvodov je mnoho, v neposlednom rade je to skutočnosť, že na participačné postupy možno nazerať tak, že spochybňujú status quo a niekedy sa môžu ukázať ako nevhodné. Nedávna štúdia ECAS (Európsky útvar pre občiansku činnosť) o zapojení organizácií občianskej spoločnosti v ôsmich nových členských štátoch je dôkazom toho, že situácia v oblasti partnerstva je neuspokojivá[2]. Ak sa má dodržiavať zásada partnerstva, ktorú podporujú všetky inštitúcie EÚ, treba sa týmto „zdanlivým začlenením“[3] zaoberať. Biela kniha o európskom riadení[4] sa vskutku zasadzuje o výraznejšiu účasť občanov a ľudových organizácií na miestnej demokracii vo viacúrovňovom partnerstve[5]. Pre mnohých občanov je účasť v dobrovoľníckych organizáciách pravdepodobne jedinou skúsenosťou s demokratickým procesom mimo bežného volebného rámca[6] a príslušné orgány by ju mali

[1] Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999. Článok 9. Ú. v. EÚ L 210, 11.7.2006, s. 38.

[2] Pozri Harvey, B., júl 2004. „The illusion of inclusion“ (Zdanlivé začlenenie). Prístup mimovládnych organizácií k štrukturálnym fondom v nových členských štátoch východnej a strednej Európy. Správa pre European Action Service.

[3] Pozri Harvey, B., júl 2004. „The illusion of inclusion“ (Zdanlivé začlenenie). Prístup mimovládnych organizácií k štrukturálnym fondom v nových členských štátoch východnej a strednej Európy. Správa pre European Action Service.

[4] Pozri Bielu knihu Komisie o európskom riadení KOM(2001)428 v konečnom znení, Brusel, 25.7.2001, s. 11, 3.1.

[5] Harvey, B., júl 2004. „The illusion of inclusion“ (Zdanlivé začlenenie). Prístup mimovládnych organizácií k štrukturálnym fondom v nových členských štátoch východnej a strednej Európy. Správa pre European Action Service.

[6] Pozri oznámenie Komisie o podpore úlohy dobrovoľníckych organizácií a nadácií v Európe (1997).

podporovať.

V oznámení Komisie o podporovaní úlohy dobrovoľníckych organizácií sa uvádza odhad, že v EÚ 15 je do dobrovoľníckych činností zapojená tretina až polovica obyvateľstva[1], pričom počty a druhy činností sa v jednotlivých krajinách rôznia, celkove je však do dobrovoľníckych činností v EÚ 27 zapojených viac ako 100 miliónov občanov[2]. Preto na európskej úrovni podpora dobrovoľníckej práce prostredníctvom politík Spoločenstva, podpora dobrovoľníckej činnosti s využitím európskych fondov, jej uznanie a zapájanie sa do nej na európskej úrovni pomôže vytvárať priame prepojenia medzi občanmi, ich spoločenstvami a EÚ.

Jednou z našich najväčších výziev je zvládnutie procesu globalizácie najmä vtedy, keď občania nadobudnú pocit, že rozhodnutia ovplyvňujúce ich budúcnosť sa prijímajú ďaleko od nich a vzniká dojem malej alebo žiadnej kontroly nad vývojom svetových udalostí. Dobrovoľnícku prácu možno vnímať ako protiliek na niektoré negatívne účinky globalizácie, keď občania nie sú iba spotrebiteľmi, ale prostredníctvom ovplyvňovania miestnych opatrení na zlepšenie hospodárskych podmienok a kvality života svojho spoločenstva môžu vystupovať ako katalyzátory zmien. Týmto spôsobom môžu šíriť pocit územnej príslušnosti a prepojenosti. Rovnako môžu dobrovoľníci zvýšiť hodnotu pozitívnych vplyvov globalizácie, napríklad prostredníctvom účasti na elektronickej alebo virtuálnej dobrovoľníckej činnosti. Virtuálna dobrovoľnícka činnosť znamená, že dobrovoľník plní svoje úlohy úplne alebo čiastočne prostredníctvom internetu. Tak sa môžu dobrovoľníckych činností zúčastniť ľudia, ktorí sa nemôžu alebo nechcú zúčastniť tejto činnosti priamo na mieste z dôvodu časovej tiesne, osobných priorít, zdravotného postihnutia alebo domácich povinností. Dobrovoľníci, ktorí v záujme vykonávania svojej činnosti cestujú do zahraničia, významne prispievajú k medzikultúrnemu dialógu a porozumeniu, podobne ako prisťahovalci, ktorí vykonávajú dobrovoľnícku prácu vo svojom novom spoločenstve.

Na osobnostnej úrovni podporuje dobrovoľnícka práca popri pocite prepojenosti s inými aj pocit osobnej hodnoty. Dobrovoľníctvo je pravdepodobne našou najudržateľnejšou formou obnoviteľnej energie.

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto správy vymedzujeme dobrovoľnícku činnosť pomocou nasledujúcich kritérií:
1. Dobrovoľnícka činnosť sa nevykonáva za finančnú odmenu, t. j. je neplatená.
2. Vykonáva sa z vlastnej vôle.
3. Je prospešná pre tretiu stranu mimo okruhu rodiny a priateľov.
4. Je dostupná všetkým.

Existuje mnoho rôznych druhov dobrovoľníckej činnosti, ku ktorým patria vzájomná pomoc alebo svojpomoc, filantropia alebo služba iným, agitácia, obhajoba a účasť a samospráva[3].

Európska dobrovoľnícka služba je osobitný druh dobrovoľníckej služby, ktorý Európska komisia podporuje v rámci programu Mládež v akcii 2007 – 2013. Mladí ľudia tak majú príležitosť osobne sa v zahraničí zapojiť prostredníctvom neplatenej dobrovoľníckej činnosti na plný úväzok buď v EÚ alebo mimo nej.

[1] Pozri oznámenie Komisie o podpore úlohy dobrovoľníckych organizácií a nadácií v Európe (1997), s. 4.
[2] Pozri správu Eurobarometra „Zhodnotenie sociálnej situácie“ (február 2007).
[3] Measuring volunteering, A Practical Toolkit. Independent Sector and United Nations Volunteers. (Hodnotenie dobrovoľníckych činností. Praktická príručka. Nezávislý sektor a dobrovoľníci OSN.)

Sociálny kapitál

Mnohokrát, aj keď nie vždy, zohráva dobrovoľnícka práca významnú úlohu pri vytváraní sociálneho kapitálu. Dobrovoľnícka činnosť je často katalyzátorom pridružených činností, a teda aj tvorcom sociálneho kapitálu najmä vo vidieckych a v hospodársky slabo rozvinutých oblastiach. Je ťažké vymedziť pojem sociálny kapitál, určite však zahŕňa dôveru, spoluprácu a spoluúčasť, sociálne siete, účasť na spoločných normách správania, pocit zapojenia sa a príslušnosti. Sociálny kapitál je skrytý zdroj, ktorý spočíva vo vzťahoch v rámci skupín a medzi nimi.

V dokumente „Social Capital – The Missing Link" (Sociálny kapitál – chýbajúci článok), sa uvádza, že *„prírodný kapitál, fyzický alebo vyprodukovaný kapitál a ľudský kapitál sa tradične považujú za prvky tvoriace bohatstvo národov a základ hospodárskeho rastu a rozvoja. V súčasnosti sa dospelo k uznaniu, že tieto tri druhy kapitálu určujú proces hospodárskeho rastu iba čiastočne, pretože nezohľadňujú spôsob interakcie a organizácie hospodárskych činiteľov v úsilí o tvorbu rastu a rozvoja. Chýbajúcim článkom je sociálny kapitál."* [1]

Rôzne štúdie poukazujú na to, že dobrovoľnícka činnosť ako neoddeliteľná súčasť sociálneho kapitálu zohráva významnú úlohu pri znižovaní ekonomických rozdielov[2]. Najmä štúdia s názvom „Social Capital in the European Values Study Surveys" (Sociálny kapitál v európskych hodnotách)[3] prináša závery, že „sociálny kapitál je vzhľadom na aktívnu dobrovoľnícku prácu pozitívne prepojený s regionálnym hospodárskym rastom". Podobne sa v prieskume sociálno-ekonomických rozdielov medzi regiónmi EÚ, ktorý vypracoval Daniel Moucque[4], poznamenáva, že sociálny kapitál je významným faktorom znižovania regionálnych rozdielov.

Prínos dobrovoľníckej činnosti pre hospodársku súdržnosť

Dobrovoľnícka činnosť podporuje lisabonské ciele týmito spôsobmi:

1. Podpora zamestnateľnosti
Dobrovoľnícka činnosť je dôležitá pri získavaní schopností a zlepšovaní zamestnateľnosti dobrovoľníkov. Nadobúdajú tak veľmi širokú škálu zručností a schopností. Podľa najnovšieho oznámenia Komisie o podpore plnohodnotnej účasti mladých ľudí na vzdelávaní, zamestnaní

---

[1] Grootaert, C. „Social Capital – The Missing Link" (Sociálny kapitál: Chýbajúci článok). Social Capital Initiative Working Paper No. 3 (iniciatíva Sociálny kapitál, pracovný dokument č. 3). Svetová banka (apríl 1998).

[2] Pozri Zak a Knack – „Trust and Growth" (Dôvera a rast).
Pozri Fukuyama – „Study on trust" (Štúdia o dôvere) (1995).
Pozri Knack a Keefer – „Paper on Social Capital" (Štúdia o sociálnom kapitále) (1995, 1997).
Pozri Sonja Mikkelsen, manažérka, program Urban II Aarhus, Dánsko: „A model for developing deprived neighbourhoods" (Model rozvoja znevýhodnených mestských častí).

[3] Pozri Van Schaik, Univerzita v Tilburgu. „Social Capital in the European Values Study Surveys" (Sociálny kapitál v európskych hodnotách).

[4] Daniel Moucque spolupracuje s GR pre regionálnu politiku Európskej komisie. Bol redaktorom šiestej pravidelnej správy a jedným zo spoluautorov prvej kohéznej správy.

a dianí v spoločnosti[1] je dobrovoľnícka činnosť zdrojom cennej neformálnej vzdelávacej skúsenosti, ktorá umožňuje mladým ľuďom, aby si osvojili zručnosti a uľahčuje po ukončení vzdelania ich prechod do zamestnania. Na zasadaní Európskej rady na jar 2005 sa navyše dospelo k záveru, že *„je potrebné dôraznejšie osvojenie si cieľov novej lisabonskej agendy v praxi, a to zo strany regionálnych a miestnych činiteľov a sociálnych partnerov“*. Znovu sa zdôraznila aj skutočnosť, že v strategických usmerneniach[2] sa uznáva význam tohto zapojenia. Je dôležité poznamenať, že dobrovoľnícka činnosť je dôležitým nástrojom podpory zamestnateľnosti a nesmie sa zneužívať ako alternatívne opatrenie zamestnanosti. Predstavuje tiež určitý spôsob celoživotného vzdelávania.

Dobrovoľnícka činnosť umožňuje najzraniteľnejším skupinám spoločnosti zmeniť ich život, aktívne sa zapojiť do diania v spoločnosti a prostredníctvom získaných zručností a schopností získať prístup k lepšie plateným pracovným miestam alebo nájsť cestu späť k vzdelávaniu.

2. Podpora sociálneho začlenenia

Dobrovoľnícka činnosť ako informálna a neformálna vzdelávacia skúsenosť ponúka skutočné možnosti osobám vylúčeným z formálneho vzdelávacieho systému a tiež dlhodobo nezamestnaným. Dostupné údaje z výskumu poukazujú na skutočnosť, že v prípade osôb, ktoré sa zúčastňujú dobrovoľníckej činnosti, je miera pravdepodobnosti, že sa nezamestnajú, nižšia. Keďže takmer každý šiesty mladý človek v EÚ opustil školu bez jej dokončenia a každý štvrtý mladý človek (vo veku 25 – 29 rokov) neukončil vyššie stredné vzdelanie[4], zručnosti nadobudnuté pri dobrovoľníckej činnosti sa môžu ukázať ako veľmi cenné pri získavaní zamestnania a podpore sociálneho začleňovania.

Hospodársky význam dobrovoľníckej činnosti

Podľa správy John Hopkins University s názvom „Measuring Civil Society and Volunteering“ (Hodnotenie občianskej spoločnosti a dobrovoľníckej činnosti), ktorá bola uverejnená 25. septembra 2007[5], v mnohých krajinách prispieva neziskový sektor k hrubému domácemu produktu približne rovnakou mierou ako stavebný priemysel a finančný sektor a dvakrát vyššou mierou ako odvetvie verejných služieb. Znamená to, že v skúmaných krajinách tvorí 5 – 7 % HDP. Tieto zistenia vyplývajú z údajov oficiálnych štatistických agentúr ôsmich krajín (Austrálie, Belgicka, Českej republiky, Francúzska, Japonska, Kanady, Nového Zélandu a Spojených štátov). Je potrebné poznamenať, že ďalších dvadsať krajín, rozvinutých aj rozvojových, sa zaviazalo zverejňovať tieto satelitné účty a mnohé ďalšie krajiny začnú s ich realizáciou. To je jasným dôkazom toho, že čoraz viac krajín si uvedomuje význam začlenenia dobrovoľníckej činnosti do svojich vnútroštátnych štatistík.

Prínos dobrovoľníckej činnosti pre sociálnu súdržnosť

Pri podpore sociálnej súdržnosti zohráva dobrovoľnícka práca významnú úlohu. Na európskej

[1] KOM(2007)498
[2] Rozhodnutie Rady č. 2006/702/ES zo 6. októbra 2006 o strategických usmerneniach Spoločenstva o súdržnosti, odôvodnenie č. 7. Ú. v. EÚ L291/12.
[3] Záverečná správa valného zhromaždenia Európskeho dobrovoľníckeho centra, 23.3.2007 (Paríž, Francúzsko).
[4] KOM(2007)498
[5] Správa John Hopkins University s názvom „Measuring Civil Society and Volunteering“ (Hodnotenie občianskej spoločnosti a dobrovoľníckej činnosti), september 2007, www.jhu.edu/ccss.

úrovni je praktickým pretavením európskych hodnôt, napríklad solidarity, sociálnej súdržnosti a začleňovania, do praxe. Zapájanie sa do dobrovoľníckej činnosti umožňuje občanom znovu nadobudnúť pocit zmysluplnosti, zodpovednosti a usporiadanosti v živote.

Dobrovoľnícka činnosť na rôznych generačných úrovniach
Dobrovoľnícka činnosť prehlbuje zviazanosť mladých ľudí s ich spoločenstvom. Prinavrátenie zodpovednosti mladým ľuďom im umožňuje urobiť niečo pre seba. Prínos starších dobrovoľníkov spočíva vo využívaní ich skúseností a odborných znalostí. V dôsledku demografických zmien je dobrovoľnícka činnosť starších osôb obrovským potenciálom, ktorý sa v našich spoločenstvách nevyužíva. Zapájanie sa mládeže a starších ľudí do dobrovoľníckej činnosti na miestnej úrovni je spôsobom zbližovania generácií, ktorý im umožňuje učiť sa od seba a lepšie sa chápať.

Dobrovoľnícka činnosť v rozdelených spoločnostiach

Dobrovoľníci v Severnom Írsku, v mnohých prípadoch podporovaní fondom PEACE alebo nástrojom INTEREG, hrajú kľúčovú úlohu pri zmierovaní a nastoľovaní mieru. Dobrovoľníci s rôznymi sociálnymi a politickými tradíciami a náboženským pozadím pracujú spoločne na konkrétnych projektoch a prostredníctvom týchto činností pomáhajú obnoviť putá dôvery medzi rozdelenými spoločenstvami. Podobne je to aj na Cypre a v pobaltských štátoch.

Dobrovoľníckou činnosťou sa môže podporiť začleňovanie a medzikultúrny dialóg

Dobrovoľnícka činnosť umožňuje migrantom a občanom tretích krajín zapojiť sa do miestnych spoločenstiev. Uľahčuje aj medzikultúrny dialóg a výmenu skúseností a môže byť tiež nástrojom, pomocou ktorého získajú mladí dobrovoľníci v zahraničí pozitívne skúsenosti týkajúce sa rôznorodosti, čím možno prispieť k ochrane pred diskrimináciou a predsudkami.

Dobrovoľníci priamo prispievajú ku kultúrnemu rozvoju

Prínosom dobrovoľníckej činnosti je zvýšený počet príležitostí na kultúrne vyjadrenie a účasť na kultúrnych podujatiach.

Záver

Naša úloha v Parlamente by mala spočívať v podpore kvalitnej práce vykonávanej v členských štátov všade tam, kde je to možné. Musíme zabezpečiť, aby sa dodržiavali politiky Spoločenstva, postupy atď. a zaistilo sa tak ich účinné spolupôsobenie, ktoré bude pre prínosom.

Mali by sme podporovať rozvoj občianskej spoločnosti a participačnej demokracie a tým umožniť občanom stať sa súčasťou tohto procesu a dať cieľu, ktorým je priblížiť Európu jej občanom, konkrétny význam. Presadzovanie, podpora a uľahčovanie dobrovoľníckej práce a dobrovoľníckej činnosti sprevádzané rastom sociálneho kapitálu sa tak pri dosahovaní týchto záverov osvedčia ako nesmierne cenný nástroj.

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE

Dátum prijatia	27.2.2008
Výsledok záverečného hlasovania	+: 51 –: 0 0: 1
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Alfonso Andria, Emmanouil Angelakas, Stavros Arnaoutakis, Elspeth Attwooll, Rolf Berend, Jana Bobošíková, Victor Boştinaru, Antonio De Blasio, Petru Filip, Gerardo Galeote, Iratxe García Pérez, Eugenijus Gentvilas, Pedro Guerreiro, Gábor Harangozó, Marian Harkin, Jim Higgins, Mieczysław Edmund Janowski, Rumiana Jeleva, Gisela Kallenbach, Tunne Kelam, Evgeni Kirilov, Miloš Koterec, Constanze Angela Krehl, Jamila Madeira, Mario Mantovani, Sérgio Marques, Miroslav Mikolášik, James Nicholson, Jan Olbrycht, Maria Petre, Markus Pieper, Pierre Pribetich, Wojciech Roszkowski, Elisabeth Schroedter, Grażyna Staniszewska, Catherine Stihler, Dimitar Stoyanov, Margie Sudre, Andrzej Jan Szejna, Lambert van Nistelrooij, Oldřich Vlasák
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Brigitte Douay, Den Dover, Emanuel Jardim Fernandes, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Vladko Todorov Panayotov, Zita Pleštinská, Miloslav Ransdorf, László Surján, Iuliu Winkler
Náhradníci (čl. 178 ods. 2) prítomní na záverečnom hlasovaní	Janelly Fourtou, Zdzisław Zbigniew Podkański